

دستور العمل مدیریت اجرایی پسماندهای پزشکی ویژه در بیمارستانها و مراکز بهداشتی و درمانی و ضوابط واگذاری آن به اشخاص حقیقی و حقوقی

مبحث ۱

دستورالعمل مدیریت اجرایی پسماندهای پزشکی ویژه در بیمارستان ها و مراکز بهداشتی درمانی

بخش اول - بیمارستان ها

الف - به استناد ماده ۷ قانون مدیریت پسماند ها مدیریتی اجرایی کلیه پسماند ها غیر از صنعتی و ویژه در شهر ها و روستا ها و حریم آنها به عهده شهرداری، دهیاری و در خارج از حوزه وظایف شهرداری ها و دهیاری ها به عهده بخشداری ها می باشد. مدیریت اجرایی پسماند های صنعتی و ویژه به عهده تولید کننده و در صورت تبدیل آن به پسماند عادی بر عهده شهرداری ها، دهیاری ها و بخشداری ها می باشد

ب - طبق مفاد ماده فوق مدیریت بیمارستان ملزم است یکی از دو روش زیر را برای مدیریت اجرایی پسماند پزشکی ویژه بیمارستان به کار گیرد.

۱- مدیریت اجرایی بیمارستان می تواند مطابق ماده ۷ قانون مدیریت پسماند ها عملیات اجرایی مدیریت اجرایی پسماند پزشکی ویژه را راساً انجام دهد.

۲- مدیریت اجرایی پسماند پزشکی ویژه می تواند به استناد تبصره ماده ۷ قانون مدیریت پسماند ها تمام یا بخشی از عملیات اجرایی پسماند پزشکی ویژه را به بخش خصوصی (اشخاص حقیقی و حقوقی) واگذار نماید.

پ - مدیریت بیمارستان و اشخاص حقیقی و حقوقی جهت اجرای مدیریت اجرایی پسماند پزشکی ویژه ملزم به رعایت کلیه مفاد "ضوابط و روش های مدیریت اجرایی پسماند های پزشکی و پسماند های وابسته" مصوبه شماره ۱۵۸۷۱/ت/۳۸۴۵۹ ک مورخ ۱۳۸۷/۲/۸ هیئت محترم دولت (موضوع ماده ۱۱ قانون مدیریت پسماند) می باشند.

ت - طبق مندرجات ماده فوق الذکر پس از تبدیل پسماندهای پزشکی ویژه به پسماند عادی ساز و کار مدیریت آن همانند پسماند شهری به عهده شهرداری ها، دهیاری ها، بخشداری ها می باشد.

ث - بی خط

ویژه (مانند بیمارستان ها) و در شهر های متوسط و بزرگ باید در محل تولید انجام شود تا مخاطرات ناشی از حمل و نقل و هزینه های مربوط به حداقل برسد در شهر های کوچک و روستا ها و مراکز کوچک، پسماند ها می توانند در سایت مرکزی بی خطر گردند.

بخش دوم - مراکز بهداشتی درمانی

الف - در خصوص مدیریت پسماندهای پزشکی ویژه تولیدی در مطب، درمانگاه ها و سایر مراکز مشابه

ض

های پزشکی و پسماند های وابسته (موضوع ماده ۱۱ قانون مدیریت پسماند ها) رعایت نکات زیر الزامی است.

۱- کلیه مراکز تولید کننده پسماند پزشکی موظفند در مبدا تولید پسماند های عادی و پسماند های ویژه خود را با رعایت موارد زیر جمع آوری، از یکدیگر تفکیک و بسته بندی نمایند.

۲- تفکیک و جمع آوری پسماند های پزشکی که عبارتند از پسماند عفونی، تیز و برنده شیمیایی و دارویی و عادی بطور جداگانه الزامی است.

۳- کلیه پسماندهای پزشکی ویژه تولیدی در خارج از محوطه مراکز فوق اکیداً ممنوع است این پسماند ها باید تا قبل از بی خطر سازی در یک محل مناسب، محفوظ و غیر قابل دسترس برای افراد سود جو نگهداری شوند.

۴- قرار دادن پسماندهای پزشکی ویژه تولیدی در خارج از محوطه مراکز فوق اکیداً ممنوع است این پسماندها باید تا قبل از بی خطر سازی در یک محل مناسب، محفوظ و غیر قابل دسترس برای افراد سود جو نگهداری شوند.

۵- در واحد های کوچک این پسماندها را می توان در سطل های مجهز به سیستم حفاظتی واقع در محلی امن و در مراکزی مانند مطب ها که حجم پسماندهای ویژه چندان زیاد نیست در سطل زباله غیر قابل نشت مقاوم قابل شستشو در کیسه های مخصوص حمل زباله نگهداری نمود.

۶- جابجایی و حمل و نقل پسماندهای تفکیک شده ویژه با پسماندهای عادی ممنوع است.

ب- برای تبدیل پسماندهای عفونی و تیز و برنده به پسماندهای عادی (بی خطر) در مراکز فوق می توان طبق مفاد ماده ۶۵ ضوابط و روش های مدیریت اجرایی پسماند های پزشکی و پسماندهای وابسته (موضوع ماده ۱۱ قانون مدیریت پسماندها) از روش های زیر استفاده نمود.

۱- نصب دستگاه های غیر سوز با حجم مناسب و استفاده از آنها در مبدا تولید (در داخل هر مرکز یا مطب و ...)

۲- نصب دستگاه های غیر سوز با حجم مناسب و استفاده از آنها به صورت مرکزی (در ساختمان پزشکان)

۳- عقد قرارداد و تحویل پسماند پزشکی ویژه به نزدیکترین بیمارستان یا نزدیکترین محل مجهز به سیستم بی خطر ساز غیر سوز.

بدیهی است حمل و نقل پسماند پزشکی ویژه از محل تولید تا محل استقرار دستگاه بی خطر ساز غیر سوز باید با رعایت کلیه ضوابط بهداشتی و ایمنی صورت گیرد.

۴- مدیریت اجرایی پسماندهای پزشکی ویژه و انجام کار به صورت متمرکز و یا غیر متمرکز طبق مندرجات ضوابط واگذاری مدیریت اجرایی پسماندهای پزشکی به اشخاص حقیقی و حقوقی موضوع ردیف (ت) بند (۶) ماده (۳) آیین نامه اجرایی قانون مدیریت پسماندها به اشخاص حقیقی یا حقوقی واگذار گردد.

در صورت انتخاب گزینه (۴) حمل و نقل پسماندهای پزشکی ویژه از محل تولید تا دفع نهایی باید با رعایت ضوابط بهداشتی و ایمنی انجام و کلیه مراحل مدیریت اجرایی با نظارت معاونت بهداشتی دانشگاه علوم پزشکی، ذریبط صورت پذیرد. همچنین اشخاص حقیقی و حقوقی ملزم به رعایت دستورالعمل های مربوطه وزارت بهداشت می باشند.

در مناطق کویری و خشک و مناطقی که سطح آب های زیرزمینی پایین است در صورت وجود زمین مناسب، دفن پسماند ها با رعایت ضوابط بهداشتی مجاز می باشند.

۵- در مناطق روستایی در صورتیکه حجم پسماند عفونی کم باشد می توانند از روش دفن بهداشتی نیز برای امحاء پسماندهای عفونی با رعایت ضوابط زیر استفاده نمود.
ضوابط و معیارهای دفن بهداشتی

۵-۱- محل دفن توسط سازمان حفاظت محیط زیست تعیین می گردد.

۵-۲- محل دفن باید از محل مسکونی دور باشد و در جایی واقع شود که مطمئن باشیم آب های سطحی و یا زیرزمینی آلوده نمی شوند. منطقه نباید در معرض سیل یا فرسایش باشد.

۵-۳- به منظور جلوگیری از نشت آلاینده به آب های زیرزمینی سایت دفن باید نسبتاً غیرقابل نفوذ باشد و چاه های کم عمق نزدیک سایت نباشد.

۵-۴- عملیات دفن باید تحت نظارت کامل و دقیق صورت گیرد.

۵-۵- یک چاله یا ترانشه با حداقل دو متر عمق حفر شود نصف آن با پسماند پر شود سپس ۰/۵ متر آن آهک و یا سطح با خاک پر شود.

۵-۶- اگر ترانشه در طول روز پر نشده قبل از پر شدن کامل یک ترانشه، پس از ریختن پسماند یک لایه ۱۰ سانتیمتری خاک باید برای پوشش پسماند اضافه شود.

۵-۷- باید مطمئن شد که حیوانات دسترسی به سایت دفن ندارند. حصار کشی با سیم های آهنی گالوانیزه با نصب حفاظ، مناسب می باشد.

۵-۸- مسئول سایت دفن باید تمام ترانشه های دفن را نگهداری کند.

پ - در صورت ورود هرگونه خسارت ناشی از عدم رعایت مقررات بهداشتی مربوط به مدیریت اجرایی پسماندهای پزشکی ویژه به اشخاص و یا محیط زیست، مسئولیت آن به عهده تولید کنندگان و اشخاص حقیقی و حقوقی مسئول عملیات فوق با توجه به قصور آنان می باشد.

مبحث ۲

ضوابط واگذاری مدیریت اجرایی پسماندهای پزشکی ویژه

به اشخاص حقیقی و حقوقی

(موضوع ردیف (ت) بند (۶) ماده (۳) آیین نامه اجرایی قانون مقررات مدیریت پسماندها) طبق ردیف (ت) بند (۶) ماده (۳) آیین نامه اجرایی قانون مدیریت پسماند ها و به منظور جلب مشارکت بخش خصوصی و ارتقاء کیفیت خدمات درباره نحوه واگذاری مدیریت اجرایی پسماند های مراکز بهداشتی و درمانی، ضوابط مربوط به چگونگی واگذاری مدیریت اجرایی پسماند های پزشکی به اشخاص حقیقی و حقوقی به شرح زیر می باشد.

فصل ۱- تعاریف

ماده ۱- عبارات و اصطلاحات زیر در معانی مشروح مربوط به کار می روند:

الف - قانون مدیریت پسماندها: قانون مدیریت پسماند ها - مصوب ۱۳۸۳/۰۲/۲۰ - مجلس محترم شورای اسلامی

ب - آیین نامه: آیین نامه اجرایی قانون مدیریت پسماند ها - مصوب ۱۳۸۴/۰۵/۰۵ - هیأت محترم وزیران

پ - سازمان: سازمان حفاظت محیط زیست

ت - وزارت بهداشت: وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی

ث - مراکز بهداشتی درمانی: بیمارستان ها، آزمایشگاه های تشخیص طبی، آزمایشگاه های تحقیقاتی علوم پزشکی، درمانگاه ها، کلینیک ها، پایگاه های انتقال خون، مراکز جراحی محدود، مراکز تسهیلات زایمانی، مطب ها و سایر مراکز و موسسات مشابه.

ج - معاونت بهداشتی/سلامت: معاونت بهداشتی/سلامت دانشگاه/دانشکده علوم پزشکی

چ - بی خطر سازی: اقداماتی که ویژگی خطرناک بودن پسماند پزشکی را رفع نماید.

ح - شرکت/موسسه: شرکت یا موسسه ای که دارای ماهیت حقوقی بوده و دارای مجوز از مراجع ذیربط باشد.

خ - پسماندهای پزشکی ویژه: به کلیه پسماندهای عفونی و زیان آور ناشی از بیمارستان ها، مراکز بهداشتی، درمانی، آزمایشگاه های تشخیص طبی و سایر مراکز مشابه به دلیل بالا بودن حداقل یکی از خواص خطرناک از قبیل سمیت، بیماری زایی، قابلیت انفجار یا اشتعال، خورندگی و مشابه آن که به مراقبت ویژه (مدیریت خاص) نیاز دارند، گفته می شود.

د - دستورالعمل تفکیک: منظور جدید ترین دستورالعمل "تفکیک، جمع آوری، نگهداری موقت و ... پسماندهای پزشکی" وزارت بهداشت می باشد.

فصل ۲- شرایط اخذ مجوز

ماده ۲ - شرکت/موسسه درباره انجام فعالیت های مرتبط با مدیریت اجرایی پسماندهای پزشکی ویژه باید قبل از هرگونه فعالیت از وزارت بهداشت (معاونت بهداشتی/سلامت دانشگاه/دانشکده مربوطه) مجوز داشته باشد.

ماده ۳ - مجوز صدور پروانه شرکت/موسسه پس از بررسی و تایید موارد ذکر شده توسط کارشناس مسئول بهداشت به امضای معاونت بهداشتی صادر خواهد شد.

- ماده ۴ - شرکت / موسسه متقاضی انجام مدیریت اجرایی پسماندها باید دارای ویژگی های زیر باشند:
- ۴-۱ - شرکت / موسسه باید به ثبت رسیده باشد. (طبق مقررات جاری کشور)
- ۴-۲ - در موضوع فعالیت های شرکت / موسسه باید "انجام مدیری اجرایی پسماندها" قید شده باشد.
- ۴-۳ - دارای یک نفر ناظر فنی جهت انجام مدیریت اجرایی پسماندها با ویژگی زیر باشد:
- ۴-۳-۱ - تابعیت دولت جمهوری اسلامی ایران
- ۴-۳-۲ - اعتقاد به اسلام و یا یکی دیگر از ادیان رسمی کشور.
- ۴-۳-۳ - دارا بودن حسن شهرت.
- ۴-۳-۴ - عدم اعتیاد به مواد مخدر.
- ۴-۳-۵ - نداشتن سوء پیشینه کیفری.
- ۴-۳-۶ - داشتن کارت پایان خدمت و وظیفه عمومی یا معافیت دائم برای آقایان.
- ۴-۳-۷ - دارا بودن حداقل مدرک کارشناسی در رشته بهداشت محیط و حداقل دو سال سابقه کار مرتبط. (با تایید معاونت بهداشتی دانشگاه مربوطه)
- ۴-۳-۸ - اخذ گواهینامه دوره ویژه آموزشی مدیریت اجرایی پسماند از آموزشگاه های اصناف.
- ماده ۵ - جواز صادره قابل واگذاری و انتقال به غیر نمی باشد.
- ماده ۶ - ناظر فنی موظف است بر انجام کلیه عملیات مدیریت اجرایی پسماند ها نظارت داشته و امور مربوطه را هدایت کند.
- ماده ۷ - ناظر فنی شرکت نباید در مراکز و موسسات دولتی شاغل باشد و یا نظارت فنی شرکت / موسسه دیگری را بر عهده داشته باشد.
- فصل ۳ - شرایط فعالیت
- ماده ۸ - شرکت / موسسه موظف است برنامه عملیاتی مدیریت پسماند های ویژه را به معاونت بهداشتی مربوطه ارائه و تایید اخذ نماید.
- ماده ۹ - رعایت کلیه "ضوابط و روشهای مدیریت اجرایی پسماندهای پزشکی و پسماندهای وابسته" (مصوبه شماره ۱۵۸۷۱/ت/۳۸۴۵۹ک مورخ ۱۳۸۷/۰۲/۰۸ هیئت محترم دولت) موضوع ماده ۱۱ قانون مدیریت پسماند ها الزامی می باشد.
- ماده ۱۰ - سایر شرایط نیروی انسانی، مکان و تجهیزات شرکت / موسسه، دفتر کار و سرویس بهداشتی شامل دستشویی و توالت مطابق شرایط بهداشتی می باشد.
- تبصره ۱ - سایر شرایط نیروی انسانی، مکان و تجهیزات شرکت بسته به نوع و وسعت فعالیت با نظر معاونت بهداشتی تعیین می گردد.
- ماده ۱۱ - هرگونه تغییر مانند تغییر در ناظر فنی یا نشانی شرکت / موسسه و ... باید با تایید معاونت بهداشتی مربوطه باشد.
- ماده ۱۲ - به منظور تامین سلامت، ایمنی و بهداشت کارگران بایستی کلیه ضوابط مندرج در "دستور العمل سلامت، ایمنی و بهداشت عوامل اجرایی مشمول ماده ۵ قانون مدیریت پسماندها" توسط شرکت / موسسه تامین و رعایت شده باشد.

ماده ۱۳ - شرکت / موسسه مکلف است آموزش های لازم را در زمینه موارد و موازین بهداشتی مرتبط با مدیریت اجرایی پسماندهای پزشکی مطابق دستورالعمل های مرکز سلامت محیط و کار و با هماهنگی معاونت بهداشتی / سلامت به کارکنان ذیربط خود ارائه نمایند.

ماده ۱۴ - شرکت / موسسه مکلف است در چهارچوب دستورالعمل های مرکز سلامت محیط و کار وزارت بهداشت فعالیت نماید.

فصل ۴ - تمدید پروانه

ماده ۱۵ - اعتبار مجوز صادره از تاریخ صدور به مدت ۳ سال خواهد بود و پس از بررسی عملکرد بر اساس ضوابط اعلام شده توسط معاونت بهداشتی قابل تمدید خواهد بود.

فصل ۵ - نظارت

ماده ۱۶ - نظارت بر انجام کلیه مراحل مدیریت اجرایی پسماند ها بر عهده معاونت بهداشتی (بهداشت محیط) خواهد بود.

ماده ۱۷ - بازرسی بهداشت محیط معاونت بهداشتی مجازند در چهارچوب وظایف قانونی به بازرسی فعالیت شرکت / موسسه بپردازند.

فصل ۶ - حدود و اختیارات

ماده ۱۸ - شخص حقیقی می تواند با رعایت کلیه مواد این ضوابط به استثنای بند ۱-۴ و ۲-۴ ماده ۴ فعالیت نماید.

تبصره ۱ - کلیه مفاد این ضوابط برای اشخاص حقیقی نیز جاری می باشد. (به استثنای بند ۱-۴ و ۲-۴ ماده ۴)

تبصره ۲ - فرد حقیقی برای انجام مدیریت اجرایی پسماند ها باید مطابق ماده ۲ مجوز دریافت نماید.

تبصره ۳ - شخص حقیقی باید کلیه شرایط ناظر فنی را دارا باشد.

تبصره ۴ - هر فرد حقیقی فقط می تواند در ی بیمارستان حداکثر ۱۰۰ تخت خوابی فعالیت نماید.

فصل ۷ - تخلفات

ماده ۱۹ - مسئولیت هرگونه عواقب ناشی از سوء مدیریت اجرایی پسماند ها بر عهده ناظر فنی شرکت / موسسه می باشد و پیگرد قانونی دارد.

ماده ۲۰ - در صورت عدم رعایت هر یک از مواد و تبصره های این ضوابط (به غیر از مواد مندرج در ماده ۲۱) توسط شرکت / موسسه در طول مدت اعتبار مجوز، چنانچه دوبار تخلف نماید اخطار کتبی و درج در پرونده و در مرحله سوم مجوز صادره لغو خواهد شد.

تبصره ۱ - صدور اخطاریه و لغو مجوز توسط معاونت بهداشتی دانشگاه مربوطه انجام خواهد شد.

ماده ۲۱ - موارد زیر بدون اخطار قبلی منجر به لغو پروانه خواهد شد:

۱- عدم تفکیک پسماند پزشکی ویژه از پسماند عادی

۲- عدم بی خطر سازی

۳- بازیافت پسماند پزشکی ویژه

ماده ۲۲ - این قبیل موسسات / شرکتها / افراد حقیقی در زمره مراکز بهداشتی درمانی نمی باشند.

این ضوابط در ۲ مبحث که مبحث اول شامل ۲ بخش و مبحث دوم شامل ۷ فصل و ۲۲ ماده و ۶ تبصره در تاریخ / / ۱۳۸۷ به تصویب رسید.

دکتر لنکرانی
وزیر بهداشت ، درمان و آموزش پزشکی